

premsela
.org/

PREMSELA JAARBERICHT 2009

PLATFORM21 = LASTING / CULTURELE VERNIEUWING

Door: Dingeman Kuilman

Het afgelopen jaar heeft Premsula de organisatie ingrijpend veranderd om in programma's te kunnen werken. We hebben veel aandacht besteed aan de uitwerking van de verschillende thema's: mondialisering, modecultuur, erfgoed en geschiedenis, en amateurisme. Elk van deze programma's heeft straks een eigen adviesraad die nieuwe ideeën toetst en kritisch de uitvoering van projecten volgt. Ook onze website is vernieuwd, zodat alle informatie over thema's en activiteiten optimaal toegankelijk is.

Terwijl Premsula bezig was met het maken van plannen, werd - in schril contrast - langzamerhand duidelijk dat Platform21 geen toekomst meer had. Vijf jaar geleden werd deze stichting door ING Real Estate en Premsula opgericht met een tweeledig doel. Platform21 werd gevraagd om de programmering te verzorgen van een kapel aan de Amsterdamse Zuidas én het concept te ontwikkelen voor een nieuw te bouwen designcentrum in hetzelfde gebied.

Met de programmering wilde het team van Platform21 geen gebaande paden bewandelen. Zo organiseerde het in april en mei 2007 *Travels Through Paradise*. In dit project van gastcurator Cynthia Hathaway maakten 55 hobbyisten, kunstenaars, ontwerpers en architecten samen een modelspoorbaan. Ieder van hen maakte één meter van het landschap. Vervolgens reed er een treintje rond met een camera, waarvan het beeld levensgroot op de wand werd projecteerd. Met *Travels* vond Platform21 zijn definitieve koers. Onder leiding van Joanna van der Zanden werd de kapel een combinatie van een werkplaats en een expositieruimte. Het lukte steeds beter om non-professionals bij Platform21 te betrekken. De media - vooral internet - kregen meer interesse in de projecten. Platform21 bereikte een groeiend, divers publiek, dat niet zelden zelf verrast was om elkaar in de kapel te ontmoeten.

In het vervolg liet het team van Platform21 zich leiden door nieuwsgierigheid, samenwerking en

Supermaker/

In 2009 maakten Premsula en Platform21 een nieuw plan om onze ideeën verder te laten groeien. Onder de naam *Supermaker* bedachten we een publiek laboratorium waar de herwaardering van het maken, het plezier in het maken én het spektakel van het maken centraal zou staan. Architect Lars Spuybroek van NOX maakte alvast een ontwerp voor een paviljoen; *Supermaker_Dock*,

geïnspireerd op het Fun Palace van de legendarische architect Cedric Price. Een subsidieaanvraag in het kader van de Innovatieregeling cultuuruitingen werd afgewezen, onder meer met het argument dat *Supermaker* niet innovatief genoeg was in relatie tot Platform21. Daarmee was het definitieve einde van Platform21 een voldongen feit.

sociaal engagement. Dat resulteerde in succesvolle projecten als *Platform21 = Hacking IKEA* en *Platform21 = Repairing*. *Hacking IKEA* kreeg spin-offs in Eindhoven en Seoul. IKEA (dat door Platform21 bewust niet bij het project betrokken was) plaatste onlangs nog een link naar Platform21.com op de eigen site. *Repairing* was in september 2009 één van de opvallendste onderdelen van de manifestatie *Pioneers of Change* in New York. Het *Repair Manifesto* is inmiddels meer dan een miljoen keer gedownload. In 2010 zullen er nog op *Hacking IKEA* en *Repairing* geïnspireerde activiteiten worden georganiseerd in Antwerpen, Barcelona, Bilbao, New York en Saint-Étienne.

De plannen voor het nieuwe designcentrum werden in oktober 2008 onverwacht opzij geschoven door de gemeente Amsterdam. Op advies van de Commissie Cultuur Zuidas koos de cultuurwethouder voor een reusachtige kunsthall aan de Zuidas. Daardoor was er voor een designcentrum geen plaats meer. Dat de gemeenteraad én de financiële crisis deze ontwikkeling vervolgens dwarsboomden, nam niet weg dat de kansen voor Platform21 verkeken waren. Er bestond een onoverbrugbaar verschil tussen het ideaal om een vernieuwende culturele instelling te laten ontstaan, en de eis om voorspelbaar succes en prestige te realiseren. 'Oh, East is East, and West is West, and never the twain shall meet' - ook aan de Amsterdamse Zuidas.

Wat hebben drie en een half jaar Platform21 opgeleverd? Voor de zomervakantie publiceren we een boek met als titel *How to make Platform21*. Door middel van dit boek willen we laten zien wat Platform21 gedaan heeft. Maar nog belangrijker is dat we willen vertellen hoe iedereen zelf aan de slag kan met de uitgangspunten van Platform21. Het team heeft bijvoorbeeld ontdekt dat generositeit veel beter werkt dan 'hard-branding'. Als je niet bang bent om je ideeën weg te geven aan anderen, zullen ze je graag vermelden op hun website. Bovendien groeit er zo een vorm van loyaliteit die met formele afspraken nooit kan worden bereikt. Een andere ontdekking is de waarde van

alledaagse onderwerpen, zoals vouwen en repareren. De meeste culturele instellingen halen daarvoor hun schouders op. Maar achter zulke thema's gaat een hele wereld schuil, waarbinnen waardevolle verbindingen ontstaan tussen design, kunst en wetenschap.

Ik geloof zelf dat de grootste winst van Platform21 zit in een gekanteld perspectief op culturele vernieu-

wing. Als je mensen betreft bij het maken van dingen, veranderen die dingen voor hen van waarde en betekenis. Daardoor neemt de kans toe dat ze kritischer worden. En door de toename van de kwaliteit van de vraag ontstaat ruimte voor een vernieuwend aanbod. Dat is een principe dat ook Premsula de komende jaren in zijn programma's terug wil laten komen.

ACTIVITEITEN 2009 / PROGRAMMA'S & PROJECTEN

Golden Age. Athene 8 oktober — 8 november. Foto: Premsela

Golden Age: Highlights of Dutch Graphic Design (1890-1990)

1 JANUARI — 8 NOVEMBER

Partner: Graphic Design Museum, mede mogelijk gemaakt door financiële ondersteuning van HGIS-cultuurmiddelen.

De reizende tentoonstelling *Golden Age: Highlights of Dutch Graphic Design (1890-1990)* toonde topstukken uit de geschiedenis van de Nederlandse grafische vormgeving aan een breed internationaal publiek. Vanaf november 2007 waren affiches en boekomslagen van onder andere Jan Toorop, Theo van Doesburg, Willem Sandberg en Piet Zwart te zien in verschillende Europese landen. In 2009 reisde de tentoonstelling af naar Slovenië, Polen, Tsjechië en op 8 november was zij voor het laatst te zien in het Museum voor Cycladische Kunst in Athene, Griekenland.

Bron: *Bulletin, The Netherlands — Polish Chamber of Commerce* 'Visitors can drift back in time as they view posters by designers like Jan Toorop, Theo van Doesburg, Bart van der Leek, Piet Zwart, Paul Schuitema, Willem Sandberg, Dick Elffers, Jan Bons, Pieter Brattinga, Jan van Toorn, and Wim Crouwel. Individually and collectively, their designs represent an unique, surprisingly coherent cultural tradition. Thanks to its originality and subtle complexity, much of this work continues to inspire graphic designers today.'

● ZIE OOK PAGINA 22 & 23

Design.nl/

1 JANUARI — 31 DECEMBER

Design.nl laat met een kritische, onafhankelijke redactie, Nederlands ontwerp aan de rest van de wereld zien. De website is gericht op een buitenlands publiek dat geïnteresseerd is in Nederlandse vormgeving en mode. *Design.nl* deed in 2009 onder andere verslag van de Dutch Design Week, het forum *Face Value* in Tokio en de Rotterdam designprijs '09. Afgelopen jaar is correspondent David Sokol in New York toegevoegd aan het internationale redactieteam nadat eerder correspondenten in Londen en Tokio waren aangesteld. *Design.nl* verstuurt wekelijks een nieuwsbrief aan geïnteresseerden in binnen- en buitenland.

● DESIGN.NL

Streetlab/

1 JANUARI — 31 DECEMBER

Partners: Stichting Streetlab, Cultuurfabriek

Streetlab is een initiatief van Premsela en de Cultuurfabriek. Sinds 2005 biedt het een podium aan jonge Nederlandse (street)fashion designers, illustratoren, fotografen en grafisch ontwerpers. In 2009 leidde de samenwerking met Premsela tot een nieuwe website voor *Streetlab*. Daarnaast werkten we in september mee aan de presentatie van *Streetlab* tijdens de Hudson 400 viering in New York.

Bron: *ccaa.nl* 'Afgelopen maand presenteerde modeontwerper Antoine Peters zijn werk tijdens een speciale editie van *Streetlab* op de New York Design Week. Het evenement vond plaats in het wereld-befaamde Milk Gallery - in het 'fashionable' Meatpacking District - en trok de eerste avond 800 man publiek. (...) Naast enkele winkels, lieten toonaangevende bladen als *The New York Times*, *Surface* en *I-D* hun grote enthousiasme blijken en gaven tevens aan te zijn gegrepen door deze vernieuwende speelse vorm van elegantie.'

● STREETLAB.NL

Spacesoup/

1 JANUARI — 31 DECEMBER

Partner: Nederlands Architectuurinstituut (NAi)

Spacesoup is de online onderwijsmethode voor middelbare scholieren die hen bewust wil maken van het feit dat alles om hen heen is vormgegeven. Begin 2009 hebben Premsela en het NAi aan adviesbureau LAGroup gevraagd om, op basis van het tot nu toe bereikte resultaat, een strategisch advies te formuleren over de mogelijke continuering van *Spacesoup*.

● SPACESOUP.NL

Internationaal Bezoekersprogramma/

1 JANUARI — 31 DECEMBER

Premsela laat elk jaar buitenlandse designprofessionals kennismaken met het Nederlandse design- en modeklimaat. Dit tot wederzijds profijt van de bezoeker en de ontvangende Nederlandse culturele instellingen, beleidsmakers en designers. In 2009 ontving Premsela tien internationale bezoekers uit acht verschillende landen. In juni kwam de Japanse curator Kanae Hasegawa naar Nederland. Zij stelde tijdens de Tokyo Design Week 2009 de tentoonstelling over Nederlandse vormgeving, *Treasure Hunt*, samen. Florian Hufnagl, directeur van Die Neue Sammlung in München, introduceerden we in november bij een grote groep Nederlandse ontwerpers en museumconservators. De andere gasten dit jaar waren Sang-kyu Kim (Korea), Ramon Prat (Spanje), Jacek Mrowczyk en Grzegorz Sowula (Polen), Maria Helena Estrada en Jum Nakao (Brazilië), Andrew Blauvelt (USA) en Wilma Stomp (Suriname).

Het bezoekersprogramma wordt ondersteund door de ministeries van Buitenlandse Zaken en OCW en georganiseerd in overleg met de Nederlandse ambassades en culturele instellingen.

Bron: *Die-neue-sammlung.de/Weblog Florian Hufnagl/*

'The encounter with the museum colleagues of Holland's design-oriented museums (...) was helpful in various ways, the more so, similar to the situation in Germany, there are few opportunities to have ample conversations which reach beyond discussing concrete projects.'

Internationaal bezoekersprogramma. Piet Paris en Kanae Hasegawa tijdens de Arnhem Mode Biënnale. Foto: Hester Swaving

Werkgroep Vormgevingsarchieven. Uitnodigingskaart voor de manifestatie *Sieraden Toen Nu en Straks* uit het Archief Galerie Ra dat is ondergebracht bij het RKD. Vanaf het voorjaar 2010 is het archief ook voor het publiek toegankelijk. Foto: Ton Werkhoven

Werkgroep Vormgevingsarchieven/

1 JANUARI — 31 DECEMBER

Partners: Nederlands Architectuurinstituut (NAi), Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie (RKD)

De Werkgroep Vormgevingsarchieven is een initiatief van Premsela en een samenwerkingsverband met het NAi en het RKD. Zij spant zich in om belangrijke en bedreigde archieven op het gebied van Nederlandse vormgeving onder te brengen bij erfgoedinstellingen in Nederland. In de projectperiode 2007 tot 2009 zijn reeds negentien archieven ondergebracht, waaronder de archieven van Galerie Ra, sieraadontwerper Onno Boekhoudt en ontwerp bureau Total Design. Deze archieven hebben in 2009 hun weg gevonden naar respectievelijk het RKD in Den Haag, CODA in Apeldoorn en het NAGO in Utrecht in samenwerking met het Graphic Design Museum Breda en Stadsarchief Amsterdam.

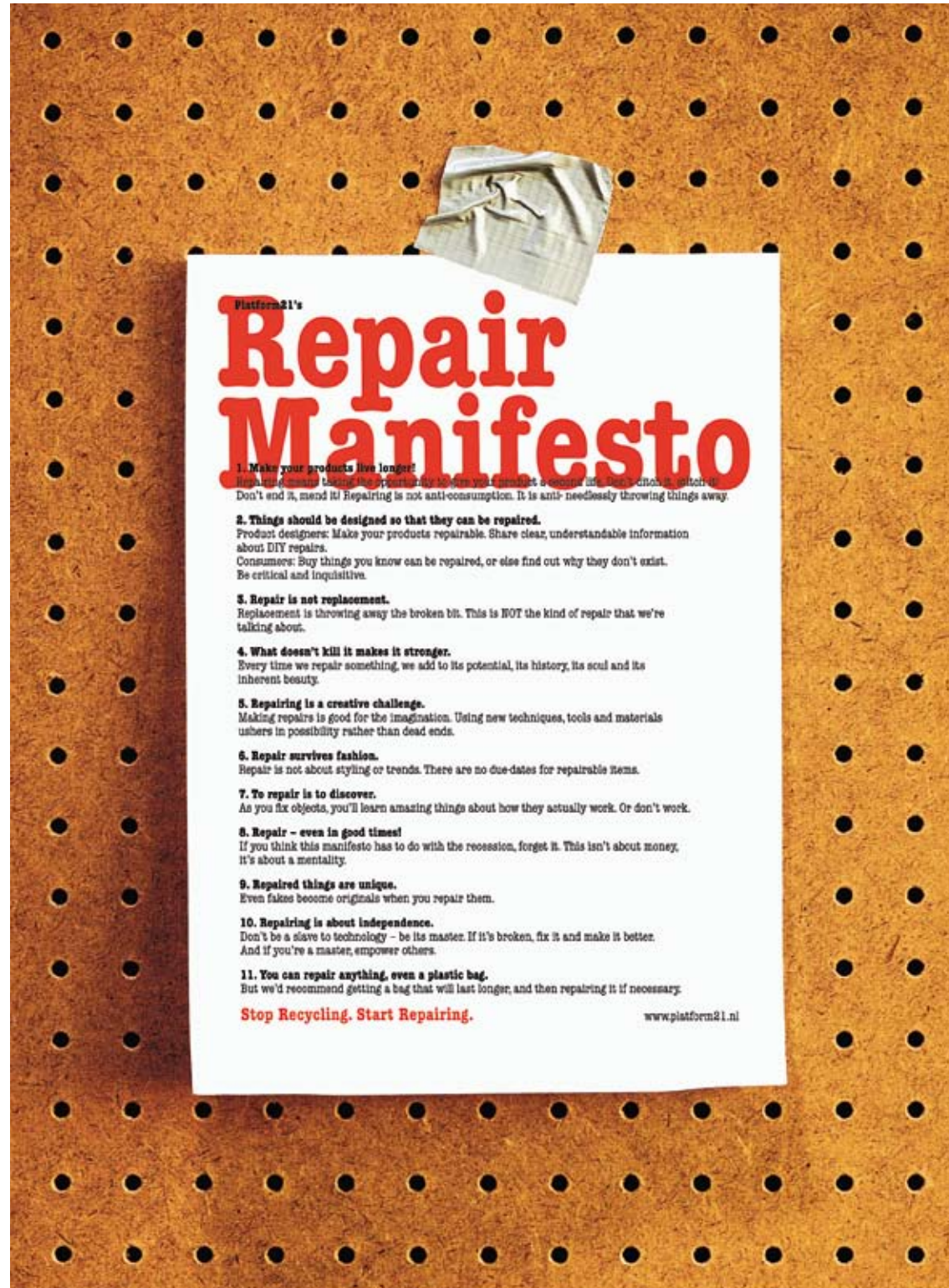
● RKD.NL/CRVA
● ZIE OOK PAGINA 26 & 27

Bottom-up! Nieujaarsborrel/

15 JANUARI

Partner: Virtueel Platform

Tijdens de nieuwjaarsborrel keken Matt Ratto (universiteit van Toronto), Garrick Jones (onderzoeker, docent en musicus), Floor van Spaendonck (directeur van Virtueel Platform) en Dingeman Kuilman (directeur van Premsela), vooruit naar het nieuwe jaar. Centraal stonden nieuwe manieren van fabricatie, culturele ontwikkelingen door innovatie en de zoektocht naar waardevolle, duurzame ideeën. Tijdens de aansluitende borrel kregen de aanwezigen de gelegenheid om hierover verder te discussiëren.

Platform21's Repair Manifesto

- 1. Make your products live longer!**
Stop the constant buying and throwing away. Buy what is made to last. Don't end it, mend it! Repairing is not anti-consumption. It is anti-needlessly throwing things away.
- 2. Things should be designed so that they can be repaired.**
Product designers: Make your products repairable. Share clear, understandable information about DIY repairs.
Consumers: Buy things you know can be repaired, or else find out why they don't exist. Be critical and inquisitive.
- 3. Repair is not replacement.**
Replacement is throwing away the broken bit. This is NOT the kind of repair that we're talking about.
- 4. What doesn't kill it makes it stronger.**
Every time we repair something, we add to its potential, its history, its soul and its inherent beauty.
- 5. Repairing is a creative challenge.**
Making repairs is good for the imagination. Using new techniques, tools and materials ushers in possibility rather than dead ends.
- 6. Repair survives fashion.**
Repair is not about styling or trends. There are no due-dates for repairable items.
- 7. To repair is to discover.**
As you fix objects, you'll learn amazing things about how they actually work. Or don't work.
- 8. Repair - even in good times!**
If you think this manifesto has to do with the recession, forget it. This isn't about money. It's about a mentality.
- 9. Repaired things are unique.**
Even fakes become originals when you repair them.
- 10. Repairing is about independence.**
Don't be a slave to technology - be its master. If it's broken, fix it and make it better. And if you're a master, empower others.
- 11. You can repair anything, even a plastic bag.**
But we'd recommend getting a bag that will last longer, and then repairing it if necessary.

Stop Recycling. Start Repairing.

www.platform21.nl

Pioneering New Markets with Droog/

3 FEBRUARI

Partners: Droog, Object Rotterdam

Droog design boorde de afgelopen jaren nieuwe markten aan in Azië en het Midden-Oosten. Vier internationale distributeurs van Droog, Lyndon Neri (China), Kou Hattori (Japan), Rami Farook (Dubai) en Dionisis Sotovikis (Griekenland), gingen in Rotterdam met elkaar en met Renny Ramakers (mede-oprichter van Droog) in discussie. Onderwerp van gesprek was het internationale distributienetwerk dat Droog in de afgelopen jaren heeft opgebouwd. Onder leiding van auteur Marco Bevolo gaven de panelleden hun visie op de toekomst van Nederlands design, de markt in hun eigen land en de invloed van de economische crisis.

Platform21 = Repairing/

13 MAART – 30 AUGUSTUS

Partners: Stichting Doen, Bright, Dremel

Platform21 schreef *Platform21's Repair Manifesto*. Het elf punten tellende manifest viert repareren als het nieuwe recyclen met de slogan 'Stop Recycling. Start Repairing'. In zes maanden tijd werd het manifest meer dan een miljoen keer gedownload, terwijl duizenden bezoekers binnen het programma van *Platform21 = Repairing* de vergeten toegevoegde waarde van het repareren van kapotte spullen opnieuw ontdekten.

Bron: *The Golden Crossroads. Multidisciplinary Findings for Business Success from the Worlds of Fine Arts, Design and Culture* door Marco Bevolo / *Over het Repair Manifesto*

'Here, Dutch design is challenging itself and the world to rethink its operators and presence within society, from a cultural viewpoint. More politically relevant than Red Light Fashion Amsterdam, this simple document is a perfect ideological springboard for the next phase of Dutch design. This is the best of the spirit of Dutch culture: against the mass culture of consumerism, vibrant with a spirit of practicality so extreme that it reaches almost a lyric vein of poetry, and with the dry and raw edge of a single-minded opinion. The penetration of this document to international design thought-leading debate and public opinion professional circles has been fast and powerful, with a huge amount of blogs reproducing it.'

- PLATFORM21.COM
- ZIE OOK PAGINA 24 & 25

Platform21's Repair Manifesto. Links. Foto: Maarten Willemstein

Dasein als Design. Henk Oosterling geeft de vijfde Premsela Lezing in het Koninklijk Instituut voor de Tropen, Amsterdam. Foto: Maeve Stam

Henk Oosterling. Foto: Jouk Oosterhof

Premsele Lezing door Henk Oosterling/

Dasein als Design.

Moet design de wereld redden?/

1 APRIL

Filosoof Henk Oosterling hield in het Koninklijk Instituut voor de Tropen in Amsterdam de vijfde Premsela Lezing. Onder de titel *Dasein als Design* gaf hij zijn visie op de veranderende rol van design in ons dagelijks leven. Moet design de wereld redden? Oosterling hield een pleidooi voor een nieuw 'relationeel ontwerpen'. Met de focus op relaties en verantwoordelijkheid in plaats van op het individu, kan dit ons een antwoord bieden op hyperconsumptie en individualisme.

Bron: *Trouw/Henny de Lange* / 'Ook de Premselalezing (...) staat in het teken van duurzaamheid. Oosterling realiseert zich dat de woorden hergebruik en duurzaamheid tegenwoordig tot vervelends toe worden gebruikt, te pas en te onpas. Moet design nu ook al de wereld redden? Deze prikkelende vraag heeft Premsela ook als lokkertje boven de uitnodiging gezet voor deze lezing. Het heeft gewerkt, want de toegangskaarten waren binnen de kortste tijd uitverkocht. Die vraag impliceert misschien iets te veel, zegt Oosterling. Maar voor hem staat vast dat designers een cruciale rol kunnen spelen bij het transformeren van de lineaire productielijnen - uitputting van energiebronnen en creëren van afvalbergen - tot cyclische processen, waarbij afval opnieuw wordt gebruikt als grondstof.'

Morf 10. Ontwerp: Thijs Verbeek

Morf 10/ APRIL

Morf 10 stond in het teken van smaak en stijl. Onderwerpen die zowel ontwerpers als designtheoretici traditioneel liever zoveel mogelijk vermijden. Het zijn begrippen die verbonden zijn met de markt, waarmee de artistieke ontwerper liever niets te maken wil hebben. Met subjectiviteit, wat strijdig is met de zuiver wetenschappelijke aanpak. En met mode en tijdelijkheid, de natuurlijke vijanden van de meeste ontwerpers, die zo graag voor de eeuwigheid ontwerpen. Met bijdragen van Timo de Rijk, Vittorio Gregotti, Peter York, John Seabrook en Georgette Koning.

● MORF.NL

Flirting with Premsela/

16 APRIL

Partners: Lucid, Technische Universiteit Eindhoven

In het kader van de Student Interaction Design and Research Conference (SIDeR 2009) spraken design-experts met studenten van ontwerpopleidingen. Hoofdspreker Paul Atkinson, (Sheffield Hallam University en eindredacteur van het *Journal of Design History*), gaf een lezing over de democratisering van design. Andere sprekers waren Jelle van Dijk (cognitiewetenschapper) en Zuzanna Skalska (trendwatcher bij VanBerlo). Zij keken met een kritische blik naar de

programma's en materialen die designers gebruiken. Deze worden steeds toegankelijker voor niet-professionals. Tijdens de conferentie was de centrale vraag wat de gevolgen zijn van deze democratisering voor zowel amateurs als professionals.

The Fall and Rise of the Amateur/

17 – 19 APRIL

Premsela nam deel aan de Critical Design Conference Who Cares? van de Harvard University Graduate School of Design in Boston (USA). In het essay *The Fall and Rise of the Amateur* hielden we een pleidooi voor de ontwerper als 'amateur'. Aan de hand van het motto van Victor Papanek - 'All men are designers' - lieten we zien dat de praktijken van amateurs en professionals door de eeuwen heen steeds met elkaar verbonden zijn. Nu de digitale technologie volwassen wordt en zijn weg vindt in de designpraktijk, worden ook niet-professionals in staat gesteld zélf te ontwerpen. Dit stelt professionals voor een nieuwe uitdaging.

● [HTTP://SITES.HARVARD.EDU/ICB/ICB.DO?KEYWORD=K23421](http://sites.harvard.edu/icb/icb.do?keyword=k23421)

Premsela Design Forum: Repairing/

22 APRIL

Het uitgangspunt van het Premsela Design Forum in Milaan was het Platform21 project *Platform21 = Repairing*. Piet Hein Eek (ontwerper), Corinne Poux-Bernard (directeur innovatie Hermès), Satyendra Pakhalé (ontwerper) en Joanna van der Zanden (artistiek directeur Platform21) gaven hun visie op het belang en de betekenis van repareren tegen de achtergrond van de wereldwijde economische crisis. Uit de discussie bleek dat de beslissing om iets te repareren wordt bepaald door een afweging van verschillende

Design Forum Milaan. V.l.n.r. Joanna van der Zanden, Corinne Poux-Bernard, Satyendra Pakhalé, Piet Hein Eek en Marco Bevollo.

belangen. Niet alleen bedrijfseconomische beslissingen, culturele aspecten en tradities, maar ook persoonlijke behoeften spelen een rol bij de keuze tussen het recyclen of repareren van goederen.

Joanna van der Zanden/ 'Als je de economische crisis als onderdeel van een mentaliteit beschouwt, dan zou repareren onderdeel van een mentaliteitsverandering kunnen zijn.'

● VIDEOVERSLAG OP PREMSELA.ORG/DESIGNWORLD

Re-shaping Attitudes. Foto's: Nikki van der Velden

Fashion Forum: Re-shaping Attitudes/

20 JUNI

Partners: Arnhem Mode Biënnale, HTNK Fashion Recruitment & Consultancy

Tijdens het forum *Re-shaping Attitudes* legden mode-professionals de veranderingen in de modesector onder de loep. Zij spraken over de economische crisis, de toenemende aandacht voor betekenis, ambacht en duurzaamheid, en de noodzaak om hun visies, strategieën en concepten te heroverwegen. Gastspreekers waren onder anderen modetheoreticus Otto von Busch, modeontwerpster Monique van Heist

en Anne Chapelle, CEO van BVBA 32. In november 2009 werden de videobeelden van het forum nogmaals vertoond aan ruim duizend modestudenten tijdens het symposium Beyond Green in Amsterdam.

Bron: de Gelderlander/Maarten Reith/ 'Verantwoorde kleding zat lange tijd in de hoek van de natuurvoedingswinkels en bestond hoofdzakelijk uit confectie. Nu zijn ook de designers erop ingesprongen met hippe couture. Duurzaamheid lijkt zo een vaste plek in de mode verworven te hebben (...)' 'In het symposium *Re-shaping Attitudes* gaan Premsela (Dutch Platform for Design and Fashion) en HTNK hier verder op in. "De crisis maakt op een harde manier duidelijk dat de ruimte voor overconsumptie echt kleiner wordt. Dit draagt bij aan het bewustwordingsproces dat we steeds meer naar een betekenis-economie gaan. Dat confronteert ook ontwerpers met de vraag hoe ze verantwoordelijkheid kunnen nemen voor hetgeen ze maken".

● VIDEOVERSLAG OP PREMSELA.ORG/FASHIONCULTURE

Lichting 2009/

23 JULI

Partners: Amsterdam International Fashion Week, HTNK Fashion Recruitment & Consultancy, G-Star Raw.

Tijdens *Lichting 2009* showden de veertien meest veelbelovende eindexamenkandidaten van de Nederlandse modeopleidingen hun collecties op één catwalk. *Lichting* ontstond in 2007 als middel om de kloof tussen de modeacademies en de industrie te verkleinen. Tijdens de editie van 2009 brachten honderd geselecteerde modeprofessionals uit het publiek een stem uit op hun favoriete collectie. Een internationaal panel, bestaande uit Wendy Dagworthy, Garance Doré, Susanna Lau en Lucas Ossendrijver, woonde op uitnodiging van Premsela de show bij, stemde mee en gaf commentaar. Winnaar van *Lichting 2009* werd ontwerper Ann Boogaerts van ArteZ Arnhem. Zij won de G-Star Raw Talent Award en €10.000,-.

Bron: Blend/JOFF/ 'Wat *Lichting* bijzonder maakt is de bundeling van krachten, kennis en contacten van de initiatiefnemers (...). Zo bestaat de jury niet alleen uit een handjevol usual suspects, maar mochten maar liefst 100 zorgvuldig geselecteerde professionals uit de mode-industrie een stem uitbrengen. Het gezamenlijke netwerk van de organiserende partijen zorgt er bovendien voor dat de tribunes afgeladen vol zitten met daadwerkelijk geïnteresseerde vakmensen in plaats van het gebruikelijke leeuwendeel aan vrienden, familie en BN'ers.'

Bron: de Volkskrant/Milou van Rossum/ 'Een hoogtepunt was *Lichting 2009*, een show waarbij alle modeopleidingen de twee beste net afgestudeerden vertegenwoordigen. De Vlaamse Ann Boogaerts, van ArteZ in Arnhem, kreeg voor haar uitgesproken, felgekleurde en met borduursels versierde vrouwencollectie, die was geïnspireerd door koningin Fabiola, de G-Star Raw Talent Award. Maar ook veel andere studentencollecties waren sterk: de kleren zaten over het algemeen goed in elkaar, er was durf en creativiteit, en vaak een bijzonder kleurgebruik.'

● LICHTING09.NL

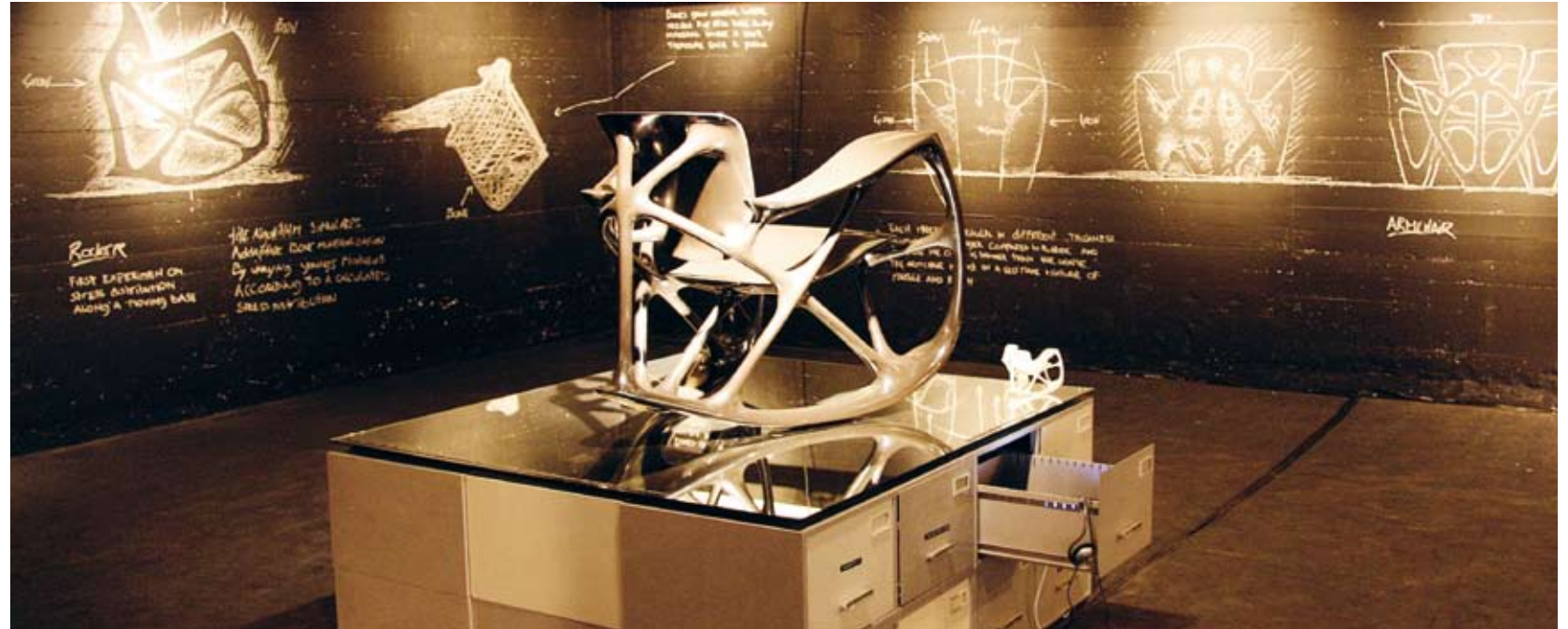

Lichting 2009. Ontwerpen van Ann Boogaerts, de winnares van *Lichting 2009*. Foto: Peter Stigter

(Un)limited Design Contest. Links, de hexagonale papieren jurk van Goof van Beek, winnaar in de categorie Fashion

Dutch Design Double. Rechts, presentatie Joris Laarman. Foto: Joris Laarman Studio

Designer Frank Tjepkema/ 'Open design maakt deel uit van een antiglobalistische impuls die vanwege de economische crisis pure noodzaak is geworden,' zegt designer Frank Tjepkema, jurylid van de *(Un)limited Design Contest*. 'De democratisering van productie is een interessant gegeven waar we heel goed naar moeten kijken. Dit is niet alleen esthetisch. Het gaat om een fundamentele aanpassing van de manier waarop we omgaan met de voorwerpen om ons heen.'

Dutch Design Double/
4 SEPTEMBER – 11 OKTOBER

Partners: Ministerie van Economische Zaken, Gemeente Amsterdam, Gemeente Utrecht, Provincie Utrecht

Tijdens *Dutch Design Double* – voorheen *FreeDesignDome* – werden Amsterdam en Utrecht weer omgetoverd tot het podium voor meer dan 25 internationale design-, mode- en nieuwe media evenementen. Onder andere de Woonbeurs, Inside Design Amsterdam, het cross-media-festival Picnic en de biënnale voor social design; Utrecht Manifest, vielen allemaal onder de noemer van dit vijf weken durende programma. Daarnaast stimuleerde *Dutch Design Double* veertien bestaande en nieuwe initiatieven met een bijdrage.

In de toekomst streven we er met *Dutch Design Double* naar om nog meer (nieuwe) evenementen een internationaal podium te bieden.

(Un)limited Design Contest/

13 AUGUSTUS – 23 OKTOBER

Partners: Waag Society, Fablab Nederland, Creative Commons Nederland

Op het festival Hacking at Random lanceerden Premsela en partners de *(Un)limited Design Contest*, een prijsvraag rondom 'open design' waaraan zowel professionals als niet-professionals konden deelnemen. Bijna honderd deelnemers uploaden hun ontwerp in de categorieën Form, Food en Fashion. Vervolgens kon iedereen via het open source principe met dit ontwerp aan de slag; namaken, veranderen of verbeteren. Gedurende de Dutch Design Week (19 – 23 oktober) toonden we in het Gaslab van de Technische Universiteit Eindhoven de beste inzendingen en maakten we tijdens de feestelijke prijsuitreiking de winnaars bekend. Nog steeds is het mogelijk om je ontwerp te uploaden op:

● UNLIMITEDDESIGN.NL

Platform21 = Repairing NY/

11 – 20 SEPTEMBER

Partners: Dremel, NY400 Week / Holland on the Hudson, Dutch DFA

Op uitnodiging van Renny Ramakers, curator voor *Pioneers of Change* in New York, mocht Platform21 de beste reparatietechnieken tonen in een oude officierswoning op Governor's Island. Daan van den Berg repareerde de afgebladderde muren met een speciaal ontwikkeld behang transfer: Wall Souvenir. In de keuken herstelde Lotte Dekker gebroken serviesgoed met Bison Kintsugi en Heleen Klopper repareerde gaten in tapijten, gordijnen en kleding met viltnaald en wolplamuur. De vervallen plafonds kregen weer kleur met Tape Boogie Woogie, een idee van Arne Hendriks. De vele enthousiaste bezoekers konden bij al deze reparaties een handje meehelpen.

Bron: Treehugger.com/Petz Scholtus/ 'Here's what we liked: Upon entering House 6A: Harlem/Haarlem, we found Platform21's *Repair Manifesto* pinned on the wall, and couldn't agree more with it favouring repair over throw-away. In the first room, people sat around a huge wooden table chatting, and repairing woolen sweaters simply by sticking felt into the holes with needles. Designer Heleen Klopper's technique is called Wool Filler, and the results are fun patches of colourful shapes where moths had once eaten. Another repair station is Wall Souvenir, by Daan van den Berg. The designer decided to create a Dutch souvenir in the form of a sort of plaster for damaged walls. His patched of colourful transfers, inspired by traditional Dutch wallpaper, can be applied to a damaged area of a wall, creating instant history.'

● PLATFORM21.COM

Bron: Tmagazine.blogs.nytimes.com/Alix Browne/ 'Highlights include (...) Platform 21's Repair shop, where broken china and moth-eaten sweaters — not to mention the ramshackle ground-floor rooms of the house itself — are lovingly being brought back to life using new spins on Old World techniques like Kintsugi and wool filling (House 6A).'

Platform21 = Repairing NY. Bezoekers kunnen de tijdelijke woning van Platform21 in New York versieren met Tape Boogie Woogie van Arne Hendriks. Foto: Platform21

Platform21 = Jamming/

16 — 26 SEPTEMBER

Partners: Dremel, Dutch Design Double

Slechts acht dagen hadden Yuri Suzuki en Masa Kimura de tijd om in Platform21 een ontbijtmachine te bouwen. Geïnspireerd op films als *Wallace & Gromit* ontstond er met hulp van vele enthousiaste bezoekers een fantasievolle machine die vervolgens twee dagen lang in Platform21 de gehele dag ontbijt serveerde. Trefwoorden: co-creatie, innovatie, reparatie en veel jam.

● PLATFORM21.COM

Platform = Jamming.

Na acht dagen hard werken en veel testen hebben Yuri Suzuki, Masa Kimura met behulp van vrijwilligers een werkende ontbijtmachine gebouwd. Brood roosteren (links, midden), toast besmeren (links, boven), koffie zetten (links, onder), eifjes bakken (onder) en sinaas-appels persen (rechts) gaat allemaal volautomatisch. Foto's: Johannes Abeling

Bron: Telegraph.co.uk/

'The machine was started back on September 16 and used a bizarre selection of devices including alarm clocks and record players. Its ingenious design meant the smaller mechanisms were incorporated into the bigger machine to make the breakfast experience even easier. And while this latest creation has now been dismantled, it could be set to live on across the globe.'

The Art of Fashion.
Werken uit de
tentoonstelling.

—
Boven, Hussein
Chalayan's Finale
Foam Dresses.
Foto: Chris Moore.

—
Onder, Micro
Geography van
Hussein Chalayan.
Foto: Hans Wilschut.

—
Rechts, Nick Cave
naast een van zijn
Soundsuits.
Foto: Hans Wilschut.

The Art of Fashion/ 18 SEPTEMBER

Partners: Museum Boijmans Van Beuningen,
ArIEZ Modelectoraat, dAcapo-ArIEZ.

Voorafgaand aan de opening van de tentoonstelling *The Art of Fashion: Installing Allusions* in Museum Boijmans Van Beuningen organiseerde Premselas met bovenstaande partners een gelijknamig symposium. Verschillende ontwerpers die meewerkten aan de tentoonstelling – onder andere Hussein Chalayan, Nick Cave en Walter Van Beirendonck – spraken over de vervagende grens tussen mode en kunst in hun werk. Dingeman Kuilman schepte een theoretisch kader met zijn lezing over de Mondriaanjurk van Yves Saint Laurent. De filmopnamen van het symposium maken deel uit van de tentoonstelling *Dysfashional*, die in de zomer van 2010 te zien is in Berlijn.

Bron: Design.nl/Gabrielle Kennedy/ 'In a fascinating lecture that marked the opening of *The Art of Fashion Symposium*, Dingeman Kuilman deconstructed the "Is fashion art debate?" using Yves Saint Laurent's Ligne Mondrian collection. Interestingly, he found that it might be style, rather than art that we should be focusing on.'

● [VIDEOVERSLAG OP PREMSELA.ORG/FASHIONCULTURE](http://VIDEOVERSLAG.OP.PREMSELA.ORG/FASHIONCULTURE)

No Academy/

26 SEPTEMBER — 31 DECEMBER

No Academy is geen academie, maar een laboratorium. Een netwerk en een samenwerking tussen deelnemers, experts, opdrachtgevers en andere betrokkenen op het gebied van social design. Zij begeleidt beginnende kunstenaars en ontwerpers die hun creatieve strategieën willen inzetten voor maatschappelijke onderwerpen. Voor opdrachtgevers is het een kans om social design in te zetten als een nieuw gezichtspunt bij vastgelopen maatschappelijke vraagstukken. Premselas is als partner betrokken bij *No Academy*.

● NOACADEMY.ORG

Morf 11/ OKTOBER

Morf 11 stond in het teken van de verschillende posities die ontwerpers kunnen innemen en de manieren waarop zij opereren ten opzichte van de maatschappij. Soms kiest de ontwerper bewust zijn positie, veel vaker is zijn plaats en ambitie bijna onbewust bepaald door de tijdgeest, opleiding, ontwerprijden of zelfs familie. *Morf* riep in dit nummer ontwerpers op tot zelfreflectie en een kritische keuze ten aanzien van de eigen positie.

Morf 11 bevatte onder meer een interview met Piet Parra, artikelen over designers als Rem Koolhaas, John Körmeling en Tom Ford, een nieuwe essayprijsvraag en een lezersenquête.

● MORF.NL

Morf 11.
Ontwerp:
Thijs Verbeek

Morf Academy. Piet Parra signeert na afloop van de *Morf Academy*. Foto: Rob Stork

Bron: Shift040.nl/ 'Piet Parra vertegenwoordigt op dit moment alles wat hip is. Dat was ook te zien aan de hoeveelheid belangstellenden, die donderdag aanwezig waren bij het vraaggesprek met de illustrator in het Van Abbemuseum. PremseLA, die tegelijkertijd het nieuwste nummer van hun blad *Morf* presenteerde, heeft met Parra ook de hip geklede jongere verleid om langs te komen. Tijdens een vraaggesprek in de stijl van de Nova College Tour konden zijn fans hem het hemd van het lijf vragen.'

Morf Academy/

22 OKTOBER

Partner: Van Abbemuseum

PremseLA organiseerde bij de presentatie van *Morf 11*, voor het eerst de *Morf Academy*. Grafisch ontwerper en illustrator Piet Parra sprak in het Van Abbemuseum in Eindhoven over de positie van de ontwerper, duurzaam ontwerpen en participatory design. Een thema dat ook aansloot bij de toen lopende tentoonstelling *Take on me (take me on)* in het Van Abbemuseum. Studenten van ontwerpopleidingen kregen de gelegenheid om Parra te bevragen over zijn positie als ontwerper. Timo de Rijk, hoofdredacteur van *Morf*, trad op als gespreksleider.

Morf Academy. Het publiek stelt vragen aan Piet Parra. Foto: Rob Stork

Young at Heart 04/

23 OKTOBER

Partners: Beroepsorganisatie Nederlandse Ontwerpers, (Z)OO producties, Designhuis Eindhoven

Tijdens de vierde editie van *Young at Heart* kwamen bekende ontwerpers, waaronder Jan Jansen, Maria Blaisse en Ria van Eyk, studenten en beginnende ontwerpers bij elkaar om kennis uit te wisselen over hun vak. Voor de studenten is het een kans om een door hen bewonderde designer te ontmoeten en vragen te stellen. Voor de senioren geeft het voldoening om hun kennis over te kunnen dragen. Voor beide partijen is het inspirerend om een keer met andermans ogen naar de ontwerpwereld te kijken. Deze editie van *Young at Heart* vond plaats tijdens de Dutch Design Week in Eindhoven.

Young at Heart 04. Jan Jansen in gesprek met studenten. Foto: Rob Stork

Nederland Leest, Nederland Ontwerpt. Marjolein van Damme met haar winnende ontwerp. Foto: Chris van Houts

Nederland Leest, Nederland Ontwerpt/

23 OKTOBER — 16 NOVEMBER

Partners: Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse boek, Stichting De Best Verzorgde Boeken

Met *Nederland Leest, Nederland Ontwerpt* nodigen we iedereen uit om een eigen omslag te ontwerpen voor het boek dat centraal staat tijdens de nationale campagne Nederland Leest. Dit jaar was dat *Oeroeg*, het romandebuut van Hella S. Haasse uit 1948. In totaal kwamen er meer dan 230 inzendingen binnen waarvan de kwaliteit 'zeer behoorlijk' was, aldus de jury. De 24-jarige studente Beeldende Vorming Marjolein van Damme won vijf gedrukte exemplaren van *Oeroeg* met haar winnende ontwerp.

Bron: de Volkskrant/Erik van den Berg/ 'In de Openbare Bibliotheek Amsterdam maakte juryvoorzitter en ontwerper Ron van Roon gisteren het winnende ontwerp bekend: een collage van twee met elkaar vervloeiende gezichten, gemaakt door Marjolein van Damme. "Steeds opnieuw werden we naar het beeld getrokken. En dat met enkel zwart-wit", aldus de jury. "Ook conceptueel is dit een heel sterk omslag. Het gaat over identiteit - en daarmee is *Oeroeg* effectief naar onze tijd toegebracht".'

● ZIE OOK PAGINA 28 & 29

Design Forum Tokyo: Face Value/

3 NOVEMBER

Partner: 21_21 DESIGN SIGHT

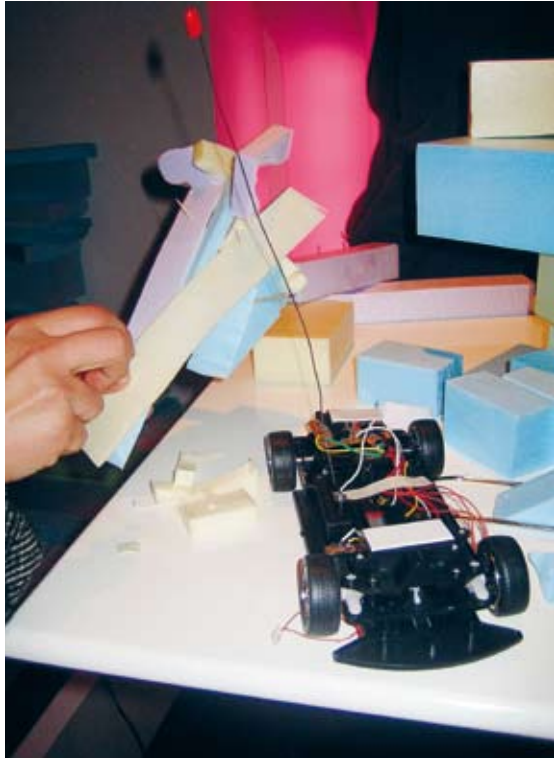
Tijdens het forum *Face Value* in Tokio stond de maatschappelijke waarde van design centraal. Hoe beïnvloedt onze cultuur en achtergrond de manier waarop we naar design kijken? Tijdens de plaatselijke Designers Week gaven productontwerpers Naoto Fukasawa uit Japan en Jurgen Bey van Studio Makkink & Bey hun visie op de (sociale) rol van de ontwerper en de mondiale context waarbinnen ze werken.

Design Forum Tokyo. Boven Jurgen Bey, midden Bey en Naoto Fukasawa in gesprek, onder publiek in 21_21 DESIGN SIGHT, Tokyo. Foto's: Madoka Sakamoto

Bron: Design.nl/Paul van Horn/ 'Start a white label that is not for your own benefit but to that of everyone. A platform where designers develop and show their products, anonymously. It was a 'hands on' suggestion from Dutch product designer Jurgen Bey in response to the question, in what kind of challenging new directions young designers should look for.'

● VIDEOVERSLAG OP PREMSELA.ORG/DESIGNWORLD

Platform21 = Joyriding. Deelnemers aan *Joyriding* in Berlijn maken hun eigen raceauto met foam en een smelter. Foto: Platform21

The Next Promise of Design. Alice Rawsthorn. Foto: *International Herald Tribune*

**Platform21 = Repairing +
Platform21 = Joyriding
in Londen, Parijs en Berlijn/
28 NOVEMBER EN 3, 4, 11, 12 DECEMBER**

De lancering van de Nissan Cube in Europa ging gepaard met een maandlang cultureel programma. Platform21 was erbij met twee avondshows in achtereenvolgens Londen, Parijs en Berlijn, geïnspireerd op de projecten *Repairing* en *Joyriding*. Grootste uitdaging: Hoe krijg je een verwend uitgaanspubliek betrokken en actief? Oplossing:

1. Geef ze een gestripte radiobestuurbare auto, pastelkleurig foam en een smelter en zie hoe de mooiste droomauto's ontstaan. Met een beker voor de snelste.
2. Laat ze met verschillende kleuren tape een kapotte stoel repareren en deze vervolgens door een veilingmeester veilen. From trash to treasure.

● PLATFORM21.COM

**The Next Promise of Design/
29 NOVEMBER**

Partners: Museum Boijmans Van Beuningen,
Stichting Designprijs Rotterdam

In de aanloop naar de uitreiking van de Rotterdam designprijs '09 organiseerde Premsela een lezing door Alice Rawsthorn (Groot-Brittannië), journalist voor de *International Herald Tribune* en lid van de internationale jury van de Rotterdam designprijs '09. In Museum Boijmans Van Beuningen reflecteerde Rawsthorn op de stand van zaken in het hedendaags design. Aansluitend discussieerde ze onder leiding van design-criticus Gert Staal met ontwerpers Sylvain Willenz (België), Clemens Weisshaar (Duitsland) en het publiek over de nieuwe kansen voor de ontwerpwereld.

Bron: Designhistory.nl/Luna van Loon/ 'De lezing van Rawsthorn was goed, onderhoudend en kritisch tegelijk. Door haar brede opvatting van design werd haar verhaal soms wel wat abstract, maar haar kennis van zaken en goed gekozen voorbeelden overtuigen.'

● [VIDEOVERSLAG OP PREMSELA.ORG/DESIGNWORLD](http://VIDEOVERSLAG.OP.PREMSELA.ORG/DESIGNWORLD)

Rondetafel modedcollecties/

8 DECEMBER

Partners: Erfgoed Nederland, Mondriaan Stichting

De door de Mondriaan Stichting en Erfgoed Nederland uitgebrachte publicatie *Voor de eeuwigheid?* en het gelijknamige debat, hebben de gedachtewisseling met betrekking tot het Nederlandse modecollectiebeleid opnieuw op gang gebracht. Premsela, de Mondriaan Stichting en Erfgoed Nederland willen de stand van zaken rondom de modedcollecties in Nederland in kaart brengen. Als start van deze inventarisatie vond op 8 december een rondetafelgesprek plaats, waar we met de directies van een aantal musea spraken over knelpunten, kansen en mogelijke gezamenlijke initiatieven op het gebied van mode.

Masters of Amateurism: Nina Chakrabarti/

11 DECEMBER

Partner: The American Book Center

In het kader van Premsela's *Masters of Amateurism* bracht de Londense illustratrice Nina Chakrabarti een bezoek aan Amsterdam en gaf zij een presentatie in het ABC Treehouse van The American Book Center. Door haar alledaagse materiaalgebruik en schijnbaar onbevengene werkwijze lijkt de afstand tussen haar werk en dat van de amateur klein. Met haar bestseller *My Wonderful World of Fashion* stimuleert ze jonge meiden om hun eigen kleding en accessoires te maken. Diana Krabbendam sprak met Chakrabarti over haar passie voor tekenen en haar motivatie om jonge mensen te enthousiasmeren voor mode.

Masters of Amateurism. Nina Chakrabarti maakt tijdens haar bezoek aan Amsterdam een illustratie op één van de muren van het Premsela-kantoor. Foto: Premsela

Bron: het Parool/Georgette Koning/ "Van de DIY-houding heb ik geleerd om onafhankelijk en inventief te zijn, vaak met erg weinig geld," zegt de in het Indiase Calcutta geboren Chakrabarti. "Ik teken dingen zo simpel mogelijk met enkele lijnen, meestal zonder schaduw effecten." De spontaniteit die ervan afspat, is bedrieglijk: "Ik doe soms uren over een vorm."

GOLDEN AGE

/ HIGHLIGHTS OF DUTCH GRAPHIC DESIGN (1890–1990)

Golden Age: Highlights of Dutch Graphic Design (1890–1990), een reizende tentoonstelling van originele Nederlandse affiches en boekomslagen, toonde de afgelopen twee jaar de highlights van Nederlands grafisch ontwerp uit de 20ste eeuw. Op 8 november 2009 was zij voor het laatst te zien in het Museum voor Cycladische Kunst in Athene, Griekenland. Daarvoor deed de tentoonstelling Boekarest (Roemenië), Sofia (Bulgarije), Madrid (Spanje), Breda, Ljubljana (Slovenië), Warschau (Polen) en Brno (Tsjechië) aan.

Dick Maan en Martijn Le Coultre, de voornaamste bruikleengevers van *Golden Age* en verzamelaars van reclame-, film- en publiciteitsaffiches van Nederlandse ontwerpers, vertellen hieronder over hun favoriete affiche uit de tentoonstelling.

Dick Maan over Fanfare/

In het verleden heb ik – ook publiekelijk – nogal eens kritiek geleverd op Jan van Keulen zijn rol als docent aan de Haagse Academie. Maar eerlijk is eerlijk, terugdenkend aan de affiches op de tentoonstelling *Golden Age* komt zijn filmaffiche *Fanfare* uit 1959 als eerste in mij op.

Het affiche nu opnieuw bekkend, begrijp ik waarom. Het is een vrolijke vlag die de lading dekt. Een ongecompliceerd affiche dat goed op mijn humeur werkt en me ook nu na vijftig jaar de filmmuziek opnieuw doet neuriën. Een affiche dat ik eigenlijk zelf gemaakt zou willen hebben.

Fanfare daarom voor Jan van Keulen! (En natuurlijk óók voor Jan Bons en zijn affiche met Rietvelds Zigzag stoel).

Fanfare, Bert Haanstra.
Jan van Keulen, 1958. © NAGO

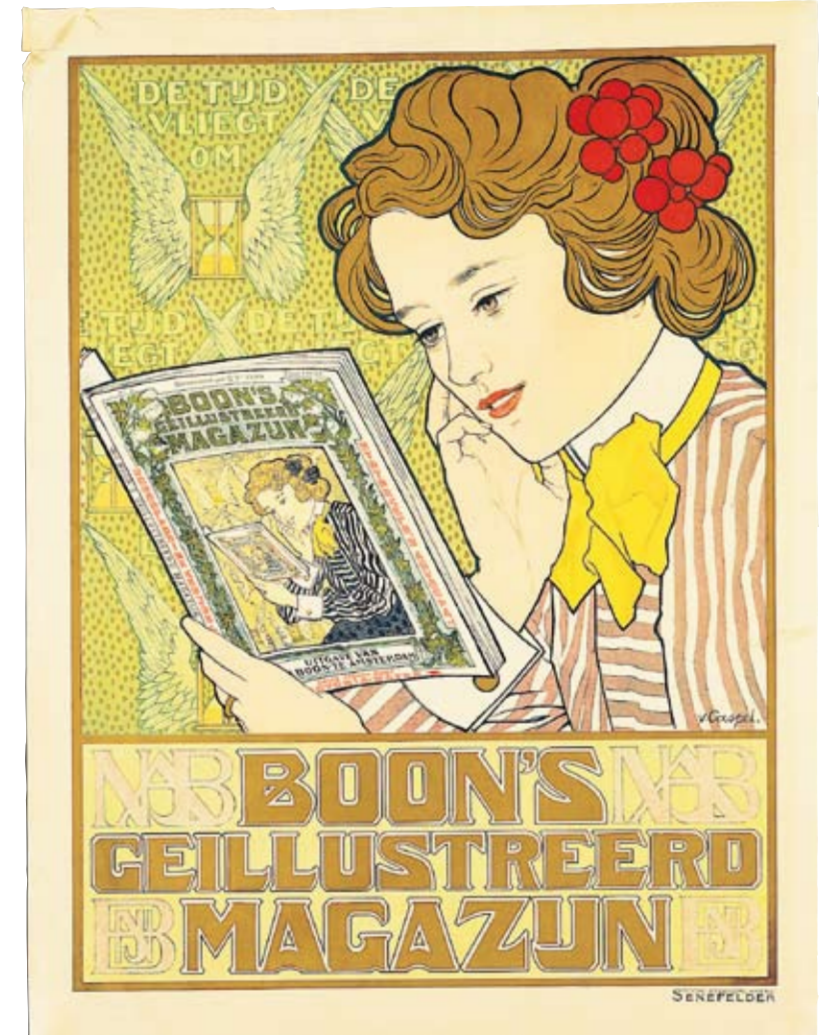
Martijn Le Coultre over Boon's Geïllustreerd Magazijn/

Een van mijn favoriete affiches in de tentoonstelling is het affiche van Georg van Caspel voor *Boon's Geïllustreerd Magazijn*.

Het affiche dateert uit 1900 en toont een lezend meisje dat geboid een editie van *Boon's* bekijkt.

Op de omslag die zij in haar hand houdt staat datzelfde beeld afgebeeld en zo ontstaat een zich repeterend verkleinend beeld, een zogenaamde 'recursie', dat later bekend zou staan als het 'Droste-effect'. De firma Droste bracht rond 1914 een blik op de markt voor haar merk Verpleegster Cacao waarop een verpleegster te zien is die datzelfde blik in haar hand houdt met hetzelfde repeterende effect. Hiermee staat dus vast dat het 'Droste-effect' niet door Droste als eerste in de reclame gebruikt is. Oudere voorbeelden dan dit affiche voor *Boon's* ken ik echter niet, dus wat mij betreft gaat de eer naar Van Caspel. Overigens waren de eerste verpleegsters op het Droste-blik gefooid met (boven-)armband van het Rode Kruis. Na protest van het Rode Kruis werd dat in latere versies een blanco armband.

Om een of andere reden heb ik dit 'Droste-effect' in het buitenland nooit in reclameuitingen aangetroffen. Het is dus een typisch Nederlands fenomeen. Andere voorbeelden zijn een affiche van Ch. Verschuuren jr voor drukkerij Kotting uit ca 1917 (het beeld van een zich repeterend affiche op een reclamezuit) en een anoniem affiche uit

ca 1955 voor Spoeltjeswol (het beeld van een zich repeterend logo op de wikkel van een streng wol).

Al deze affiches bevinden zich nu in de collectie van het Graphic Design Museum in Breda.

Verder vind ik het affiche voor *Boon's* interessant door de gebruikte gouddruk in het haar van het meisje. Ook dat was een nieuw fenomeen.

Vandaag de dag zijn affiches eendagsvliegen die nadat de campagne voorbij is, snel vergeten worden. Een affiche werd rond 1900 vaak jaren achtereen gebruikt en zo was dit affiche voor *Boon's*

overplakt met een strookje papier om aan te geven dat de uitgave nu werd verzorgd door Max Nunes. Dat moet dan rond 1906 geweest zijn.

Wat het affiche van Van Caspel ook bijzonder maakt is dat de lithograaf zich de moeite getroost heeft om de advertenties die op de omslag van *Boon's* stonden ook af te drukken op het affiche. Dit is hem echter niet helemaal gelukt. Sommige adverteerders staan scheef afgedrukt.

Boon's Geïllustreerd Magazijn.
Georg van Caspel, 1900.

PLATFORM21 = REPAIRING / WEG MET WEGWERP

Door: Liesbeth Sluiter
Eerder geplaatst in: *Milieudefensie Magazine*, 31 januari 2010

Station Zuid, hart van de Amsterdamse Zuidas, is omgeven door hemelbestormende kantoren, stuurse flats en een razende rondweg. Veel dynamiek, weinig samenleving. ING Vastgoed, de gemeente Amsterdam en Premsela, Dutch Platform for Design and Fashion, drie partijen in dit stedelijke ontwikkelingsgebied, besloten dat hier naast het bedrijfsleven ook cultuur wortel moest gaan schieten. Men dacht aan een design-museum; als kraamkamer werd Platform21 in het leven geroepen.

Het Platform21-team zette onmiddellijk een eigenzinnige koers uit. Artistiek directeur Joanna van der Zanden: 'We wilden ons niet bezig houden met zaken die zich al bewezen hadden, dan krijg je een Kalverstraat van de cultuur. Geen witte muren en sokkels, maar een publiek laboratorium waar professionals en amateurs, studenten en buurtbewoners ontwerp-ideeën uitwisselen en uitproberen. Een mix van werkplaats, tentoonstelling en ontmoeting. We werken thematisch, en die thema's zijn altijd werkwoorden.'

Zoals 'repareren', een inspirerend voorbeeld uit de reeks van meer dan 16 tentoonstellingen die Platform21 in 3,5 jaar organiseerde, en waarmee het 100.000 bezoekers trok. Van der Zanden: 'De relatie tussen product en gebruiker raakt zoek in de overvloed die ons omspoelt. Wij denken dat aandacht en respect voor het product zich herstellen als mensen weer betrokken raken bij het maakproces. Repareren heeft dat sterk in zich. Het belichaamt een verhaal: waarom repareer je iets, wat betekent die trui, die stoel voor je? Een gerepareerd ding is uniek en krijgt een ziel. Helaas is het in de vergetelheid geraakt. Stadsbewoners hebben geen gereedschapsschuurtjes meer; onze oma's en opa's repareerden, wij recycleren hoogstens. Maar daarvoor moet je het wel eerst weggooiden! Er zijn meer wegen naar duurzaamheid dan *cradle to cradle*.'

Repareren, vond Platform21, moest een beweging worden, en dus kwam er een manifest met elf prikke-

lende stellingen als 'repareren maakt onafhankelijk'. Het is al meer dan een miljoen keer gedownload. Ontwerpers en kunstenaars kregen opdracht nieuwe technieken te bedenken, het publiek werd uitgenodigd eigen spullen te komen repareren, een prijsvraag leverde humoristische, wonderschone en slimme vondsten op, studenten van de Rietveld academie repareerden er drie weken lang op los, en de *Repair Road Show* verkondigde de boodschap op festivals en evenementen.

'Als beweging is het project nooit afgelopen,' zegt Van der Zanden. 'Wij zien onszelf als 'open source', zoals computersoftware die door gebruikers steeds wordt verbeterd. Het is de manier om culturele initiatieven houdbaarheid te geven voor nieuwe generaties; zelf kun je dan klein en flexibel blijven. Het slaat aan bij jongeren, die houden ervan dingen te pimpen. De Slow beweging heeft het thema opgepakt, er is een reizend repair-café gestart, repareren wordt geagendeerd op een designtentoonstelling in Barcelona, een Israëlische kunstenaarsgroep begint een serie projecten. Misschien ook in Palestijnse gebieden, daar valt natuurlijk nogal wat te repareren... Dan zie je hoe politiek het ook kan zijn. Zonder het als zodanig te benoemen.'

Inmiddels is Platform21 de kraamkamerfunctie voorbij. Bedrijven, cultuur- en kennisinstellingen worden benaderd om het innovatieve designlaboratorium een duurzaam bestaan te geven. Het plan is al vergaand uitgebroed en heet *Supermaker* - net als een supermarkt heeft het de ambitie massaal publiek te trekken. Niet met gladgetrokken en uitwisselbare producten, maar 'met het spektakel en plezier van het maken,' zegt Van der Zanden, en de website belooft: '*Supermaker*, waar nieuwsgierigheid wordt beloond en een kritische houding welkom is.'

01/ Kintsugi is een oude Japanse methode om porcelein te repareren met bladgoud. Lofte Dekker mixte lijm met bronspoeder en noemde het verrassende resultaat *Bison Kintsugi*. 'Ontdek de schoonheid van slordige reparatie!' Foto: Maarten Willemstein

02/ Siba Sahabi repareerde het plastic tasje dat tussen haar fietswielspaken kapot ging door die gebeurtenis erop te borduren. Een symbool van de wegwerpmatenschap wordt waardevol.

03/ Een voetbal kraakte de regenpijp. Jaap van der Feer vond bij de eerstvolgende hoosbui een snelle oplossing die nu al jaren meegaat.

04/ Jan Vormann laat een kleurig reparatiespoor na in verweerde gebouwen. Voorbijgangers gaan spontaan meedoen, zoals hier bij de Waag, het oudste gebouw van Amsterdam dat een Lego-opknopbeurt krijgt. De straat wordt een speeltuin. Foto: Johannes Abeling

05/ Nuttig, simpel en grappig: de wolplamuur van Heleen Klopper stopt in een handomdraai gaten in kleding en tapijten door de wolvezels zelf het werk te laten doen. Foto: Mandy Pieper

● PLATFORM21.COM
● ZIE OOK PAGINA 02 & 03

01

02

03

05

04

VORMGEVINGS ARCHIEVEN

/

ONNO BOEKHOUDT & TOTAL DESIGN

01

De Werkgroep Vormgevingsarchieven is een initiatief van Premselela en een samenwerkingsverband met het Nederlands Architectuur Instituut en het Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie. De werkgroep spant zich in om belangrijke en bedreigde archieven op het gebied van Nederlandse vormgeving onder te brengen bij erfgoedinstellingen in Nederland. In 2009 heeft het NAGO het archief van Total Design ontsloten, dat vervolgens is ondergebracht bij het Graphic Design Museum en het Stadsarchief Amsterdam. In hetzelfde jaar is het archief van Onno Boekhoudt ondergebracht bij het CODA.

Voor een overzicht van de negentien tot nu toe ondergebrachte archieven:

● [HTTP://WEBSITE.RKD.NL/ NIEUWSARCHIEF/
19-VORMGEVINGSARCHIEVEN-GERED](http://website.rkd.nl/nieuwsarchief/19-vormgevingsarchieven-gered)

02

Onno Boekhoudt/ Boven. Onno Boekhoudt (1944–2002) was beeldend kunstenaar, sieraadontwerper en docent. Het Apeldoorns Museum kocht zijn complete nalatenschap die onder andere bestaat uit dozen vol schetsboeken, tekeningen, studies, proefjes en enkele honderden sieraden en beeldhouwwerken. Hij was van grote invloed op de jonge generatie sieraadontwerpers die hij les heeft gegeven.

01/ Proefje uit een serie van 18. Zilver.

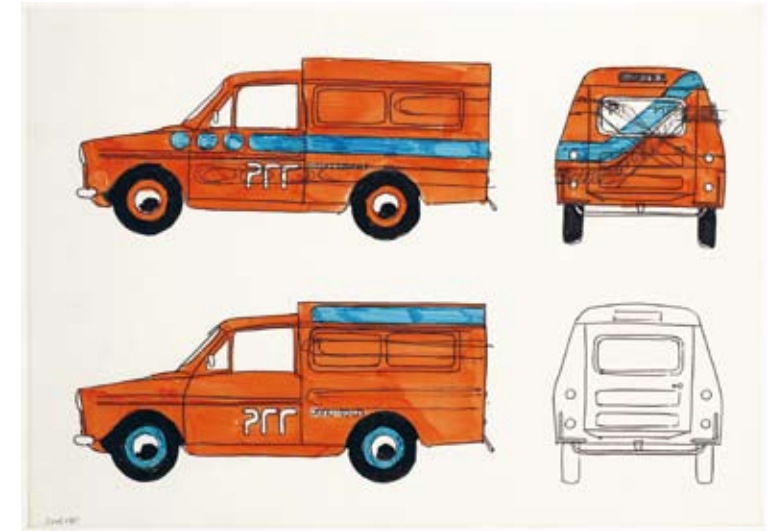
02/ Proefje uit een serie van vier. Boekhoudt werkte tijdens zijn studie vooral met zilver en goud. Vervolgens experimenteerde hij zes jaar met lood dat hij beschreef als 'eigenlijk een veel te gewillig materiaal. Het is zo gedwee dat je het moet straffen'. De ringvorm is jarenlang een belangrijk gegeven dat hem inspireert tot zijn uitgebreide project *Room for a Finger*. Hij ziet de ring niet alleen als tool of versiering maar vooral als een huisje waarin de vinger past. De ring, de cirkel en het sieraad horen in het werk van Onno Boekhoudt bij elkaar.

Total Design/ Rechts. De bewegwijzering op Schiphol, affiches voor het Stedelijk Museum en het logo van Randstad. Het zijn voorbeelden van bekende ontwerpen van het ontwerpbureau Total Design. Het bureau werd in 1963 opgericht door onder meer Wim Crouwel en Benno Wissing en was gezichtsbepalend voor de Nederlandse en internationale vormgeving. >>

03+04/ Deze ontwerpen zijn van de ontwerpbureaus Total Design en Tel Design (vanaf 1977 Studio Dumbar). Aan het eind van de jaren zestig kregen beide bureaus de opdracht om een huisstijl te ontwerpen voor de PTT. Ze onderzochten elk afzonderlijk alle aspecten van een nieuwe huisstijl. De hier getoonde schetsen van Total Design dateren uit deze periode. Vanuit de twee voorstellen werd in 1978 een definitief ontwerp gemaakt dat drie jaar later is ingevoerd.

Kenmerkend van de uiteindelijk gekozen nieuwe huisstijl zijn de consequent toegepaste standaardkleuren voor de vier hoofdtaken van het bedrijf: rood voor de post, blauw voor het geldverkeer, groen voor de telecommunicatie en bruin voor de centrale directie. De huisstijl bleef tot 1989 in gebruik.

03

04

27

NEDERLAND LEEST / NEDERLAND ONTWERPT

2009/01

De afgelopen drie jaar organiseerde Premsela samen met CPNB en Stichting De Best Verzorgde Boeken de ontwerpwedstrijd *Nederland Leest, Nederland Ontwerpt*. Hierbij nodigen we iedereen uit om een omslag te ontwerpen voor het boek dat centraal staat tijdens de nationale campagne *Nederland Leest*. In 2007 was dat *De Gelukkige Klas* van Theo Thijssen, in 2008 *Twee Vrouwen* van Harry Mulisch en in 2009 *Oeroeg*, het romandebut van Hella S. Haasse. Iedereen wordt gestimuleerd om het boek te lezen en hier zijn of haar eigen visuele interpretatie aan te geven. Op deze manier willen we een breed (amateur)publiek betrekken bij (grafische) vormgeving en een nieuwe impuls geven aan het ontwerp van boekomslagen. Het deelnemersaantal groeit met het jaar en in totaal kwamen er tot nu toe zo'n 600 ontwerpen binnen. Hieronder een selectie uit drie jaar *Nederland Ontwerpt*.

2009/02

2009/03

2008/01

2008/02

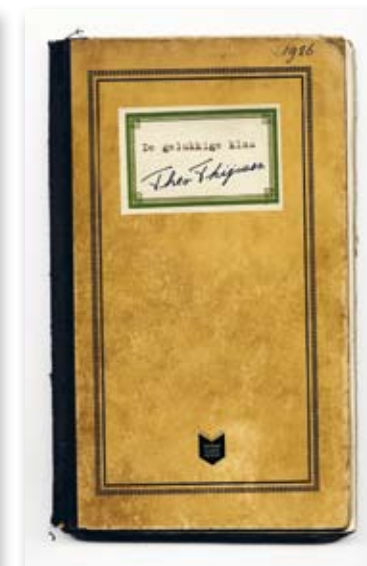
2008/03

2007/01

2007/02

2007/03

2009/
01/ Cox Janssens, eervolle vermelding.
02/ Thomas Vreeswijk, eervolle vermelding.
03/ Marjolein van Damme, winnaar.

2008/
01/ Cox Janssens, winnaar.
02/ Ella Gazibara, nominatie.
03/ Nadine Roestenburg, nominatie.

2007/
01/ Elise Kommer, winnaar.
02/ Lieneke Mulder, nominatie.
03/ Edith Hartgring, nominatie.

CIJFERS PREMSELA

/

EXPLOITATIEREKENING 2009

	Realisatie 2009	Begroting 2009	Realisatie 2008
Baten/			
Subsidie Ministerie van OCW Cultuurnota	2.857.576	2.715.000	2.111.286
Subsidie Gemeente Amsterdam	97.020	100.000	95.230
Overige subsidies uit publieke middelen	609.353	270.000	1.134.768
Overige bijdragen uit private middelen	6.201	320.000	39.026
Totale baten	3.570.150	3.405.000	3.380.310
Lasten/			
Beheerslasten personeel	271.089	400.000	285.137
Beheerslasten materieel	353.070	420.000	367.500
Totale beheerslasten	624.159	820.000	652.637
Activiteitenlasten personeel	857.606	1.010.000	683.940
Activiteitenlasten materieel	1.352.279	1.575.000	1.852.099
Totale activiteitenlasten	2.209.885	2.585.000	2.536.039
Totale lasten	2.834.044	3.405.000	3.188.676
Saldo uit gewone bedrijfsuitvoering	736.106	—	191.634
Saldo rentebaten en lasten	24.710	—	14.866
Exploitatieresultaat	760.816	—	206.500
Onttrekking bestemmingsreserves	—	—	—
Toevoeging bestemmingsreserves	760.816	—	206.500
Resultaat na resultaatbestemming	0	0	0

JAARBERICHT 2009

/

COLOFON

Op de cover/

Kunstenaar Jan Vormann repareerde op 19 juni 2009 samen met een groep vrijwilligers en willekeurige voorbijgangers de Amsterdamse muren met Lego. Deze workshop was een onderdeel van het Platform21-project *Platform21 = Repairing*.
Foto: Franziska Platz.

Premsele, Dutch Platform for Design and Fashion, wil vanuit een culturele invalshoek kansen creëren voor de groei van de Nederlandse vormgeving. De komende jaren voeren we vier programma's uit: *Designworld*, *Fashion Culture*, *Heritage and History* en *People's Republic of Design*.

Bij al onze projecten werken we intensief samen met een groot aantal partners. Samen met hen organiseren we lezingen, debatten en tentoonstellingen in binnen- en buitenland. Daarnaast is Premsele uitgever van *Morf*, het grootste designtijdschrift van Nederland, en van de internationale portal *Design.nl*. Met onze activiteiten richten we ons op ontwerpers, studenten, opdrachtgevers, producenten en iedereen die geïnteresseerd is in de culturele waarde van design en mode.

Medewerkers van Premsele in 2009/

Liesbeth Bijvoet
Aryati Blonk
Gwendoline van Bossé
Renske Brinkman
Philip van Daalen
Annette Geerts
Bart Heerdink
Aart Helder
Vanessa van Houtum
Henk Jochims
Roel Klaassen
Dingeman Kuilman
Eve-Marie Kujstermans
Merlijne van de Laar
Esther Muñoz Grootveld
Eva Postema
Mariët Sieffers
Karina Smrkovsky
Hester Swaving
Tim Vermeulen
Christine Vroom

Bestuur van Premsele in 2009/

Jan Tichelaar (vz)
John Smits (pm)
Irma Boom
Karien van Gennip
José Teunissen

Subsidiënten/

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Gemeente Amsterdam

Redactie/

Eva Postema
Liesbeth Bijvoet
Aart Helder

Redactie Engels en vertaling/

Laura Martz

Art direction en ontwerp/

Robin Uleman
robinuleman.nl

Lithografie/

Colour & Books

Drukwerk/

drukkerij Mart.Spruijt bv

Oplage/

1.000

Contact/

Postbus 75905
1070 AX Amsterdam
Nederland
Telefoon: 020 3449 449
Fax: 020 3449 443
info@premsela.org
premsela.org

Rough-and-Ready Chair,
© Tord Boontje, 1998/
Rood Blauwe Stoel, © Gerrit
Thomas Rietveld (1918-1923),
courtesy of Pictoright
Amsterdam 2010

Maakbaar/

Een stoel is om op te zitten, zou je zeggen. En dat is natuurlijk waar. Maar een stoel is ook een commentaar van de ontwerper op de maakbaarheid der dingen. De gematerialiseerde visie van een ontwerper op het natuurverschijnsel 'zitten'. En omdat iedere ontwerper een andere visie heeft zijn er talloze verschillende stoelen. Kijk maar naar de *Rood Blauwe Stoel* van Gerrit Rietveld en de *Rough-and-Ready Chair* van Tord Boontje. Twee generaties, twee visies. Prensela brengt verschillende generaties ontwerpers graag met elkaar in contact. In *Morf* bijvoorbeeld, waar

studenten oude en nieuwe ideeën over vormgeving lezen. Om te inspireren en te reflecteren. En dat komt hun ideeën over maakbaarheid in het algemeen en de maakbaarheid van de vormgeverspraktijk in het bijzonder alleen maar ten goede.

Prensela werkt aan de verbetering van het culturele designklimaat in Nederland. Lees meer op prensela.org.

prensela
.org/